

Thorvald Staunings tale ved Rigsdagens åbning

Taler

Thorvald Stauning
Statsminister

Dato

4. oktober 1938

Sted

Christiansborg

1 I Overensstemmelse med § 40 i Danmarks Riges Grundlov har Hans Majestæt
Kongen ved Aabent Brev af 16. September indkaldt til en ordentlig
Rigsdagssamling, der i Henhold til Kongens Bestemmelse skal aabnes i Dag.
Ved Reskript af 3. Oktober har Hans Majestæt Kongen dernæst overdraget mig
5 at aabne denne i Dag sammentrædende Rigsdag og at foranledige det i saa
Henseende videre fornødne. Dette sker herved. I Kongens Navn erklærer jeg
den ordentlige Rigsdagssamling for aabnet.

10

Forinden Rigsdagens to Ting konstituerer sig og begynder Arbejdet, skal jeg
fremsætte nogle Bemærkninger om den øjeblikkelige Situation i og uden for
vort Land og i Tilslutning dertil omtale nogle af de vigtigste Opgaver, som
15 foreligger til Behandling i den kommende Tid.

20 De internationale Forhold har i længere Tid været meget urolige, og Forholdet
mellem Tyskland og Tjekkoslovakiet har i nogen Tid foruroliget Verden.
Danmark har naturligvis været henvist til at iværksætte rimelige
Sikkerhedsforanstaltninger, og der har fra første Færd været Samarbejde og
Forstaaelse imellem alle ansvarlige Faktorer.

25

Ved den Aftale, som nu er sluttet, maa Freden formentlig anses sikret, og

30

dermed opfyldes et af alle Mennesker næret Ønske.

35

Danmark befinder sig i venskabeligt Forhold til alle Nationer og har hverken i politisk Henseende eller med Hensyn til Handelsforholdene Aarsag til Foruroligelse. Det maa fremdeles være Opgaven at bevare og styrke dette Forhold ved at vise en strengt upartisk Holdning over for Konflikter imellem andre Nationer.

40

45 Det maa i høj Grad beklages, at Folkenes Forbund ved den stedfundne Udvikling er svækket i en saadan Grad, at det ikke kan øve tilstrækkelig Indflydelse som mæglende eller fredsstiftende Organ, men deraf kan kun følge, at vi yder vort beskedne Bidrag til Opretholdelse og Styrkelse af den internationale Organisation, hvis Idealer stemmer med den danske Nations
50 Ønsker og Interesser, og vi maa forvente, at den fremtidige Udvikling atter maa samle Nationerne om det betydningsfulde Arbejde for Sikring af Fred og Retfærdighed i Verden.

55

Den økonomiske Verdenstilstand er ikke undergaaet væsentlige Forandringer, siden de nye Principper for Verdenshandelen blev anlagt. De store Lande opretholder Kontrol og Regulering, og Handelsaftaler maa afsluttes for at sikre
60 Landbrugserhvervet Adgang til Afsætning, og det er saaledes fremdeles nødvendigt at tilpasse dansk Produktion og Handel efter de Vilkaar, som forefindes.

65

Der er imidlertid trods de store Vanskeligheder sket en væsentlig Bedring i de økonomiske Forhold. Den store Prisstigning paa de Varer, der skal hjemføres fra

70 Udlandet, er i Hovedsagen standset og efterfulgt af noget Prisfald.
Landbrugsprodukternes Afsætningspris har holdt sig – om ikke tilfredsstillende
højt, saa dog i en Højde, som har bidraget til betydelig Forbedring af
Landbrugets Forrentningsevne, og endelig har dette Aar bragt en særdeles god
Høst.

75

Nationens Økonomi er i Orden, og Danmarks Nationalbank har oparbejdet en
80 Valutareserve, som er af særdeles stor Betydning til Sikring af Produktionens
Behov.

85

Det stedfundne Prisfald paa de udenlandske Raastoffer og Hjelpestoffer giver
Haab om Fremgang for forskellige Virksomheder, særlig for Byggeriet, der har
saa stor Betydning for Beskæftigelsen, og hvis Verdensforholdene falder til Ro,
maa der være Udsigt til Billiggørelse af Produktions-Kapital og dermed til
90 Opgang i forskellige Erhverv og forøget Beskæftigelse.

95 Det danske Landbrug er trods den nævnte Bedring ikke ude over sine
Vanskeligheder. Det vil formentlig fremdeles være nødvendigt at sikre dette
Erhverv en vis Beskyttelse som i de forløbne Kriseaar og Støtteforanstaltninger
af samme Art som hidtil – Sukkerordning, Kornlov m. v.

100

Spørgsmaalet om Gældssanering, som efter Landboorganisationernes Ønske er
udsat, vil blive optaget til Behandling igen, naar Drøftelserne er til Ende.

105

110 For de sønderjyske Landbrugere vil det være af Interesse, at man paatænker en
Forlængelse af Loven om Lempelser for visse Laan til sønderjyske Landbrugere
m. fl.

115

Den forestaaende Rigsdagssamling vil imidlertid blive præget af to Opgaver,
som i første Række paatrænger sig, nemlig Forslaget til Revision af Rigets
Grundlov og Bestræbelser for at formindske Arbejdsløsheden ved forøget
120 Beskæftigelse.

125 Forfatningssagen er som bekendt forberedt ved den ifølge Lov af 3. Februar
1937 nedsatte Kommission. Til den i Loven foreskrevne Tid har Kommissionen
afgivet en Betænkning, og et Flertal i Kommissionen har indstillet et Forslag om
Ændring af en Række Bestemmelser i Grundloven, særlig af saadanne, der
angaar Valgretsalder, Valg af Rigsdag, Rigsdagens Sammensætning,
130 Arbejdsmaaden for Rigsdagen o. s. v.

135 I Tilslutning til dette Forslag, som agtes fremsat for Rigsdagen, fremsætter
Indenrigsministeren Forslag til Valglov afpasset efter de foreslaede
Grundlovsbestemmelser, og Justitsministeren fremsætter Forslag til Lov om
Ministres Ansvarlighed overensstemmende med det Lovforslag, der har været
forelagt i Forfatningskommissionen.

140

Til den anden Opgave, Bekæmpelse af Arbejdsløsheden, maa man forvente, at
145 de bestaaende Erhverv kan yde væsentlig Medvirken. Der er sket Henvendelse
derom til de store Erhverv, Landbrug og Industri.

150

En væsentlig Forøgelse af Erhvervslivets Indsats vil kunne ventes gennem det offentliges Støtte til Byggeriet. Ved Loven om Boligbyggeri stilles i de kommende Aar 16 Mill. Kr. aarlig til Raadighed for Finansiering paa dette Omraade, og ved et i længere Tid forberedt Lovforslag er det Hensigten gennem en vis Tidsperiode at gennemføre en tiltrængt Sanering af usunde Bydele saavel i Hovedstaden som i andre af Landets Byer. Ogsaa anden Støtte til Fremme af Byggeri forberedes gennem et nedsat Udvalg. Endelig planlægges at yde Socialministeriets Medvirken og Støtte til Opførelse af Vandrehjem.

160

Under Forudsætning af Samarbejde med Landbrugserhvervet og Hedeselskabet forbereder Socialministeriet Støtte til Udførelse af de haardt tiltrængte Læplantninger, ligesom Arbejder med Beplantning eller Kultivering af Hedearealer søges organiseret i stort Omfang.

170

Ved Siden af disse Foranstaltninger maa der imidlertid iværksættes forskellige offentlige Arbejder eller ydes Støtte til saadanne i et saadant Omfang, at der kan blive Beskæftigelse for et større Antal af de mange ufaglærte Arbejdere, som er uden Beskæftigelse.

175

Det er saaledes Hensigten igennem Kommunernes Laanefond at stille Midler til Raadighed for Kommunerne, formentlig et Beløb paa indtil 30 Mill. Kr., saaledes at planlagte Arbejder – Skoler, Aldersrenteboliger o. lign. – kan komme til Udførelse i den nærmeste Fremtid.

185

190 Dernæst har man foruden de offentlige Arbejder, som paa normal Maade er
iværksat eller planlagt, forberedt en Række større Arbejder, som her skal nævnes:

195 Til forskellige planlagte Vejanlæg anslaaes 15 Mill. Kr.

200 Til Vejarbejder i Sønderjylland foreslaas anvendt ekstraordinært 2 Mill. Kr.

205 Til 30 Viaduktanlæg ved Jernbaneoverskæringer anslaaes anvendt 15 Mill. Kr.

210 Ved Anlæg af Færgeløbe m. v. i Hirtshals og ved Indførelse af Privatbanen til
Hjørring Statsbanestation kan betydelige Arbejder iværksættes, og man
paatænker, at 3 Mill. Kr. hertil skal udredes af Staten.

215

Anlægget af Aggersundbroen, der koster 2 Mill. Kr., kan iværksættes uden at
kræve direkte Statstilskud, og endelig kan Ministeriet for offentlige Arbejder og
andre Ministerier fremskynde forskellige Arbejder, der er anslaaet til en Sum af
220 10 Mill. Kr.

Man vil dernæst optage til Forberedelse og Udførelse, saa snart det er muligt, det store, af en Kommission udarbejdede Projekt om en Dæmning til Rømø. Dets Udførelse er anslaaet til en Sum af 8 200 000 Kr., hvoraf 5 300 000 Kr. angives at være Arbejds løn.

230

Ligeledes vil man forberede Iværksættelse af det store Inddæmningsarbejde i Kalvebodstrand, som foreslaet af en Kommission. Dette Arbejde er anslaaet at koste 11 300 000 Kr., hvoraf 7 300 000 Kr. angives at være Arbejds løn. Om dette Projekt er der indledet Forhandlinger med Københavns Kommune og Københavns Havn, som formentlig kan deltage i Udgiften.

240

Det for Socialministeriet reservede Beløb af 40 Mill. Kr. til Iværksættelse af Arbejder for unge og langvarigt arbejdsløse tænkes forøget med 10 Mill. Kr., og foruden de før nævnte Arbejder, der tænkes optaget, vil man ogsaa systematisk søge gennemført Anlæg af Cyklestier og Gangstier ved Hovedvejene.

250

Paa Foranledning af den saakaldte Raastof-Kommission vil man udarbejde Forslag om Støtteforanstaltninger for en rationel Forbedring af de Forhold, hvorunder Landbruget opbevarer de hjemlige Gødningsstoffer, idet saadanne Forbedringer formentlig kan indskrænke Forbruget af de kunstige udenlandske Frembringelser.

Ved den nævnte Række Arbejder i Forbindelse med Erhvervenes Indsats samt ved fortsat Udstykning af Jord vil der blive Anvendelse for en saa stor Del af de arbejdsløse, at man kan imødesee en væsentlig Bedring i Forholdene og samtidig bidrage til, at mange Arbejdere paa ny faar Adgang til Deltagelse i normalt

265 Arbejde i Erhvervslivet.

270 Til de nævnte og andre Arbejder vil betydelige Pengemidler efterhaanden blive
fornødne. En Del tilvejebringes ved Tilskud fra Amter og Kommuner og andre
Beløb af de sædvanlige Indkomster til Vejarbejder, men Finansministeren vil
desuden fremsætte Forslag om Optagelse af Laan i det Omfang, hvori dette
efterhaanden maa anses fornødent.

275

Idet jeg nu har nævnt forskellige Foranstaltninger til Imødegaaelse af
280 Arbejdsløsheden, vil jeg ogsaa fremhæve, at det er særdeles tilfredsstillende, at
der ved Overenskomster mellem Arbejdere og Arbejdsgivere er sikret Arbejdsro
for den overvejende Del af Erhvervslivet gennem hele det kommende Aar, og
det maa haabes, at der ogsaa fremdeles kan skabes Betingelser for Arbejdets
rolige Gang.

285

Medens det som nævnt maa være Arbejdsløsheden, Forfatningssagen og visse
290 Forhold, der angaar Landbruget, som i særlig Grad vil lægge Beslag paa
Rigsdagens Tid og Kræfter, vil andre Spørgsmaal dog ogsaa paatrænge sig.

295

Undervisningsministeriet har saaledes iværksat en Undersøgelse af Betingelserne
for at etablere en stærkt udvidet Adgang til Ungdomsskoler og har desuden
overdraget til sagkyndige at overveje Planer om Udvidelse af de for
Kunstsamlinger bestaaende Bygninger.

300

305 Kommissionen om Fortabelse af de borgerlige Rettigheder, om Æresoprejsning
m. v. har afgivet Betænkning, og dette Arbejdes Afslutning vil foranledige dels
en Lov om disse Emner, dels Ændringer i Straffeloven. Ved Revisionen af
sidstnævnte Lov vil man paa ny søge Dagbodssystemet indført.

310

I øvrigt vil naturligvis forskellige andre Lovforslag fremkomme i Løbet af
Samlingen, blandt andet flere Forslag vedrørende Færøerne.

315

De i Sommer stedfundne Forhandlinger med Repræsentanter for Færøernes
320 Lagting afsluttedes med en Overenskomst, der tilsigter at optage forskellige
Opgaver til Løsning. Saafremt Færøernes Lagting slutter sig til Planen, vil den
nødvendiggøre Fremsættelse af Lovforslag og Bevillingsforslag, saaledes om
Invalideforsikring, Udgiftsfordeling for Særforsorg og Underholdsbidrag,
Vejanlæg, Hospitalsudvidelser og Beskatningsforhold.

325

Det er under usikre og urolige Forhold, at Lovgivningsarbejde i disse Tider maa
330 udføres, men da Danmark ikke har Stridigheder til nogen Side, vil det være
naturligt at fortsætte den rolige Udvikling i vort Samfunds Forhold, som hidtil
er foregaaet, og som har bidraget til at skaane vort Land for Ulykker, som andre
Nationer har oplevet.

335

Jeg opfordrer Rigsdagens Medlemmer til at vise nationalt Sammenhold og til at
udføre Dagens Gerning ved loyalt Samarbejde i Folkets og Landets Interesse.

340

345 Jeg foreslaar, at vi som sædvanlig indleder vort Arbejde med et Leve vort
Fædreland, Leve Danmark.

350

355

Medlemmerne besvarede Statsministerens Leve med et trefoldigt Hurra.

360

365 **Kilde**
folketingstidende.dk

Kildetype
Dokumentation på online medie

370 **Tags**
Folketingstale, Socialdemokratiet, Åbningstale

URI
<https://www.dansketaler.dk/tale/aabningstale-1938>

375

380